

Індивідуальна податкова консультація

Державна податкова служба України, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), розглянула звернення щодо практичного застосування окремих норм податкового законодавства та в межах компетенції повідомляє.

Фізична особа – підприємець у своєму зверненні повідомила, що є платником єдиного податку третьої групи за ставкою 5 відсотків.

Фізична особа – підприємець – платник єдиного податку у своєму зверненні повідомив, що планує розширити обсяг своєї діяльності за рахунок приймання коштів від нерезидентів за зовнішньоекономічними контрактами на рахунок, відкритий у системі Payoneer.

Таким чином, платник податків просить надати індивідуальну податкову консультацію з наступних питань:

1. Якою датою вважати дату отримання доходу, ту дату на яку зарахувалися кошти на рахунок відкритий у системі Payoneer або ту дату на яку зараховуються зазначені кошти на рахунок відкритий у банківських установах України для здійснення підприємницької діяльності? Це питання виникає на тій підставі, що зарахування коштів з рахунку відкритого у системі Payoneer на рахунок відкритий у банківських установах України може сягати до трьох днів.

2. Яке надходження коштів потрібно вважати датою отримання доходу, надходження коштів на рахунок відкритий у системі Payoneer або надходження зазначених коштів на рахунок відкритий у банківських установах України для здійснення підприємницької діяльності?

3. На яку дату надходження коштів потрібно перерахувати дохід, виражений в іноземній валюті, у гривнях за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України (далі – НБУ), на дату надходження коштів на рахунок відкритий у системі Payoneer або на дату надходження зазначених коштів на рахунок відкритий у банківських установах України для здійснення підприємницької діяльності?

4. Якщо кошти, отримані від здійснення зовнішньоекономічної діяльності, зараховані на рахунок відкритий у системі Payoneer в одному кварталі, але при перерахуванні зазначених коштів на рахунок відкритий у банківських установах України для здійснення підприємницької діяльності зарахувалися в другому кварталі, то такі кошти включаються до доходу фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку?

5. Чи необхідно застосовувати реєстратори розрахункових операцій та/або програмні реєстратори розрахункових операцій (далі – РРО/ПРРО) при отриманні коштів від нерезидентів за зовнішньоекономічними контрактами, з повною предоплатою, на рахунок відкритий у системі Payoneer та в подальшому з зарахуванням зазначених коштів на рахунок відкритий у банківських установах України для здійснення підприємницької діяльності?

Щодо питань першого - четвертого

Відповідно до ст. 42 Конституції України кожен громадянин має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.

Частиною другою ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно зі ст. 1 Закону України від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність» зі змінами та доповненнями (далі – Закон № 959) зовнішньоекономічна діяльність – це, зокрема, діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Фізичні особи, які мають постійне місце проживання на території України, мають право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність, якщо вони зареєстровані як підприємці згідно з Законом України «Про підприємництво» (частина друга ст. 5 Закону № 959).

Відносини, що виникають у сфері здійснення валютних операцій, валютного регулювання і валютного нагляду, регулюються Конституцією України, Законом України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» зі змінами та доповненнями (далі – Закон № 2473), іншими законами України, а також нормативно-правовими актами Національного банку України (далі – НБУ), прийнятими відповідно до Закону № 2473.

Принципи валютного регулювання, які викладені у ст. 2 Закону № 2473, передбачають, зокрема, право фізичних та юридичних осіб – резидентів укладати угоди з резидентами та (або) нерезидентами та виконувати зобов'язання, пов'язані з цими угодами, у національній валюті чи в іноземній валюті, у тому числі відкривати рахунки у фінансових установах інших країн.

Частиною третьою ст. 4 Закону № 2473 передбачено, що резиденти з урахуванням обмежень, визначених Законом № 2473 та іншими законами України, мають право відкривати рахунки в іноземних фінансових установах та здійснювати через такі рахунки валютні операції.

При цьому порядок відкриття рахунків в іноземних фінансових установах регулюється законодавством тієї країни, в якій відкривається рахунок.

Порядок проведення розрахунків за валютними операціями визначається Національним банком України (частина четверта ст. 5 Закону № 2473).

Постановою Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 5 затверджено Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті (далі – Положення № 5), яке визначає заходи захисту, запроваджені НБУ, порядок їх застосування (порядок здійснення валютних операцій в умовах запроваджених цим Положенням заходів захисту), а також порядок здійснення окремих операцій в іноземній валюті.

Відповідно до абзацу першого п. 16 розділу I Положення № 5 розрахунки за зовнішньоекономічними операціями здійснюються виключно через рахунки в банках.

Пунктом 23 розділу II Положення № 5 передбачено, що грошові кошти від нерезидента за операціями резидента з експорту товарів підлягають зарахуванню на рахунок резидента в Україні в банку.

Одночасно зауважуємо, що PayPal – це міжнародна платіжна система, Wise є міжнародною системою грошових переказів, а отже рахунки відкриті у вказаних системах не вважаються рахунками, відкритими у банківських установах.

Порядок застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку встановлено главою 1 розділу XIV Кодексу.

Відповідно до п. 292.1 ст. 292 Кодексу доходом для фізичної особи – підприємця є дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ст. 292 Кодексу. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності.

Дохід, виражений в іноземній валюті, перераховується у гривнях за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим НБУ на дату отримання такого доходу (п. 292.5 ст. 292 Кодексу).

Датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг) (п. 292.6 ст. 292 Кодексу).

Ведення обліку і складення звітності платниками єдиного податку визначено ст. 296 Кодексу.

Так, відповідного до п. 296.2 ст. 296 Кодексу платники єдиного податку першої та другої груп подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку у строк, встановлений для річного податкового (звітного) періоду, в якій відображаються обсяг отриманого доходу, щомісячні авансові внески, визначені п. 295.1 ст. 295 Кодексу, а також відомості про суми єдиного внеску, нарахованого, обчисленого і сплаченого в порядку, визначеному законом для даної категорії платників.

Така податкова декларація подається, якщо платник єдиного податку не допустив перевищення протягом року обсягу доходу, визначеного у п. 291.4 ст. 291 Кодексу, та/або самостійно не перейшов на сплату єдиного податку за ставками, встановленими для платників єдиного податку другої або третьої групи.

Згідно з п. 296.3 ст. 296 Кодексу платники єдиного податку третьої групи подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку у строки, встановлені для квартального податкового (звітного) періоду.

Податкова декларація платника єдиного податку складається наростаючим підсумком з урахуванням норм п.п. 296.5 і 296.6 ст. 296 Кодексу (п. 296.7 ст. 296 Кодексу).

Таким чином, якщо кошти, отримані від здійснення зовнішньоекономічної діяльності, зараховані на рахунок, відкритий у системі Payoneer та Wise, та в подальшому перераховуються на рахунок, відкритий у банківській установі в Україні для здійснення підприємницької діяльності (впродовж звітнього періоду, але не пізніше річного податкового (звітнього) періоду), то такі кошти включаються до доходу фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку та оподатковуються у порядку, визначеному главою 1 розділу XIV Кодексу. Датою отримання зазначеного доходу є дата надходження коштів на рахунки, відкриті у системах Payoneer та Wise.

При цьому для фізичної особи – підприємця усі вартісні показники, що включаються до доходу, відображаються у національній валюті України.

Показники, виражені в іноземній валюті, перераховуються у національну валюту за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим НБУ на дату їх отримання у системах Payoneer та Wise.

Разом з тим, якщо зазначені кошти залишаються на кінець звітнього податкового періоду на рахунку, відкритому у системі Payoneer та Wise, тобто не зараховуються на рахунок, відкритий у банківській установі України для здійснення підприємницької діяльності, або зараховуються на рахунок в Україні, який відкритий для власних потреб, то такі кошти оподатковуються як іноземний дохід за правилами, встановленими для платників податків – фізичних осіб.

Щодо питання п'ятого

Правові засади застосування РРО/ПРРО у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг встановлені Законом України від 06 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» (далі – Закон № 265) та нормативно-правовими актами, прийнятими на його виконання, зокрема, наказом Міністерства фінансів України від 14.06.2016 № 547, яким, в тому числі, затверджені Порядки: реєстрації та застосування реєстраторів розрахункових операцій, що застосовуються для реєстрації розрахункових операцій за товари (послуги); реєстрації, ведення реєстру та застосування програмних реєстраторів розрахункових операцій.

Відповідно до преамбули Закону № 265, встановлення норм щодо незастосування РРО/ПРРО у інших законах, крім Кодексу, не допускається.

За визначенням, наведеним у ст. 2 Закону № 265, розрахункова операція – приймання від покупця готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг), видача готівкових коштів за повернутий покупцем товар (ненадану послугу), а у разі застосування банківської платіжної картки – оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати в безготівковій формі товару (послуги) банком покупця

або, у разі повернення товару (відмови від послуги), оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця.

Порядок проведення розрахунків у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг встановлено ст. 3 Закону № 265.

Основним критерієм, що призводить до виникнення обов'язку платника податків здійснювати продаж товарів, робіт, послуг із обов'язковим застосуванням РРО/ПРРО – є спосіб продажу запропонований споживачу самим продавцем.

Враховуючи викладене, реєстрація та застосування РРО/ПРРО для фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку третьої групи є обов'язковим, якщо:

- готівкові кошти приймаються;
- приймаються електронні платіжні засоби (платіжні інструменти, реалізовані на будь якому носії);
- приймаються замітники гривні (платіжні чеки, жетони, талони, тощо);
- здійснюються еквайрингові платіжні операції в мережі інтернет;
- проводяться операції з повернення товарів, документів про ненаданні послуги (не виконанні роботи).

Водночас, реєстрація та застосування РРО/ПРРО за власної ініціативи фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку третьої групи не суперечить вимогам Закону № 265, незалежно від обраного покупцем способу оплати.

Звертаємо увагу, що Закон № 265 поширює свою дію на суб'єктів господарювання, які зареєстровані та здійснюють діяльність на території України.

Відповідно до ст. 99 Конституції України грошовою одиницею України є гривня.

Частиною другою ст. 5 Закону України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» визначено, що усі розрахунки на території України проводяться виключно у гривні, крім виключень, визначених п.п. 1–6 частини другої ст. 5 Закону № 2473.

Враховуючи зазначене, розрахунки між суб'єктами господарювання, фізичними особами здійснюються готівкою на території України виключно у грошовій одиниці гривня.

Проте якщо суб'єкт господарювання здійснює розрахунки на території іншої держави, він зобов'язаний керуватись вимогами законодавства держави, в якій вони проводяться.

Згідно з п. 52.2 ст. 52 Кодексу індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.

Дана індивідуальна податкова консультація діє до зміни/втрати чинності норм законодавства, щодо яких надано індивідуальну податкову консультацію.